

SustainaBul

BENCHMARK RAPPORT SUSTAINABUL

2022

GEMAAKT DOOR STUDENTEN VOOR MORGEN
DE RANGLIJST VOOR DUURZAAMHEID IN HET
HOGER ONDERWIJS IN NEDERLAND

Colofon

Benchmarkrapport 2022

Auteurs

Marrit van de Witte - Secretaris
Sophie Vedder - Penningmeester

Vormgeving

Sophie Valk - Bestuurslid PR

Contact

Marrit van de Witte
info@studentenvoormorgen.nl

Gebruik en overname van de teksten, ideeën en resultaten uit dit rapport is toegestaan, mits met bronvermelding.

Met dank aan iedereen die heeft meegewerkt aan editie 2022 van de SustainaBul van Studenten voor Morgen

De SustainaBul

Studenten voor Morgen

Studenten voor Morgen (SvM) is een nationale netwerkorganisatie, die compleet gerund wordt door studenten. De organisatie streeft naar de integratie van duurzaamheid binnen het hoger onderwijs. Dit wordt gedaan door het organiseren van projecten, zoals de SustainaBul, die bijdragen aan dit doel. Daarnaast faciliteert Studenten voor Morgen een netwerk voor meer dan 40 aangesloten lidorganisaties. Door middel van dit netwerk wordt samenwerking gestimuleerd en worden lokale duurzaamheidsinitiatieven vertegenwoordigd met een nationale stem.

De missie van Studenten voor Morgen is bijdragen aan het realiseren van drie Sustainable Development Goals:

4: Quality Education,
13: Climate Action en
17: Partnership for the Goals)

in een optimistische, onafhankelijke en politiek neutrale manier, door krachten te bundelen en het versterken van de beweging voor verduurzaming in het hoger onderwijs.

Onderwijsinstellingen hebben een belangrijke voorbeeldfunctie en kunnen veel betekenen in de transitie naar een duurzame wereld. Studenten voor Morgen streeft naar een wereld waarin studenten gebruik maken van hoger onderwijs waarin duurzaamheid compleet is geïntegreerd. Studenten voor Morgen stimuleert hoger onderwijsinstellingen daarom om duurzaamheid op te nemen in hun onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering.

Studenten voor Morgen werkt met partnerorganisaties zoals Leren voor Morgen. Leren voor Morgen heeft sinds 2017 de missie om binnen het onderwijs duurzaamheid te integreren van peuter tot jongvolwassen en Studenten voor Morgen draagt hier op deze manier ook aan bij.

Meer informatie over Studenten voor Morgen is te vinden via onze website:

<https://www.studentenvoormorgen.nl>.

De SustainaBul

Sinds 2012 organiseert Studenten voor Morgen de SustainaBul, de landelijke duurzaamheidsranglijst voor hoger onderwijsinstellingen. Deze landelijke ranglijst heeft als doel om onderwijsinstellingen te prikkelen en te stimuleren om duurzaamheid integraal te verwerken in hun visie en beleid op het gebied van onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering. Het geeft inzicht waar de mogelijkheden liggen op het gebied van verduurzaming. De ranglijst onderscheidt zich van andere ranglijsten doordat het initiatief vanuit studenten komt. Daarnaast ontvangt elke instelling een feedbackrapport en wordt er dit algemene benchmarkrapport geschreven, waar belangrijke bevindingen en conclusies in gedeeld worden.

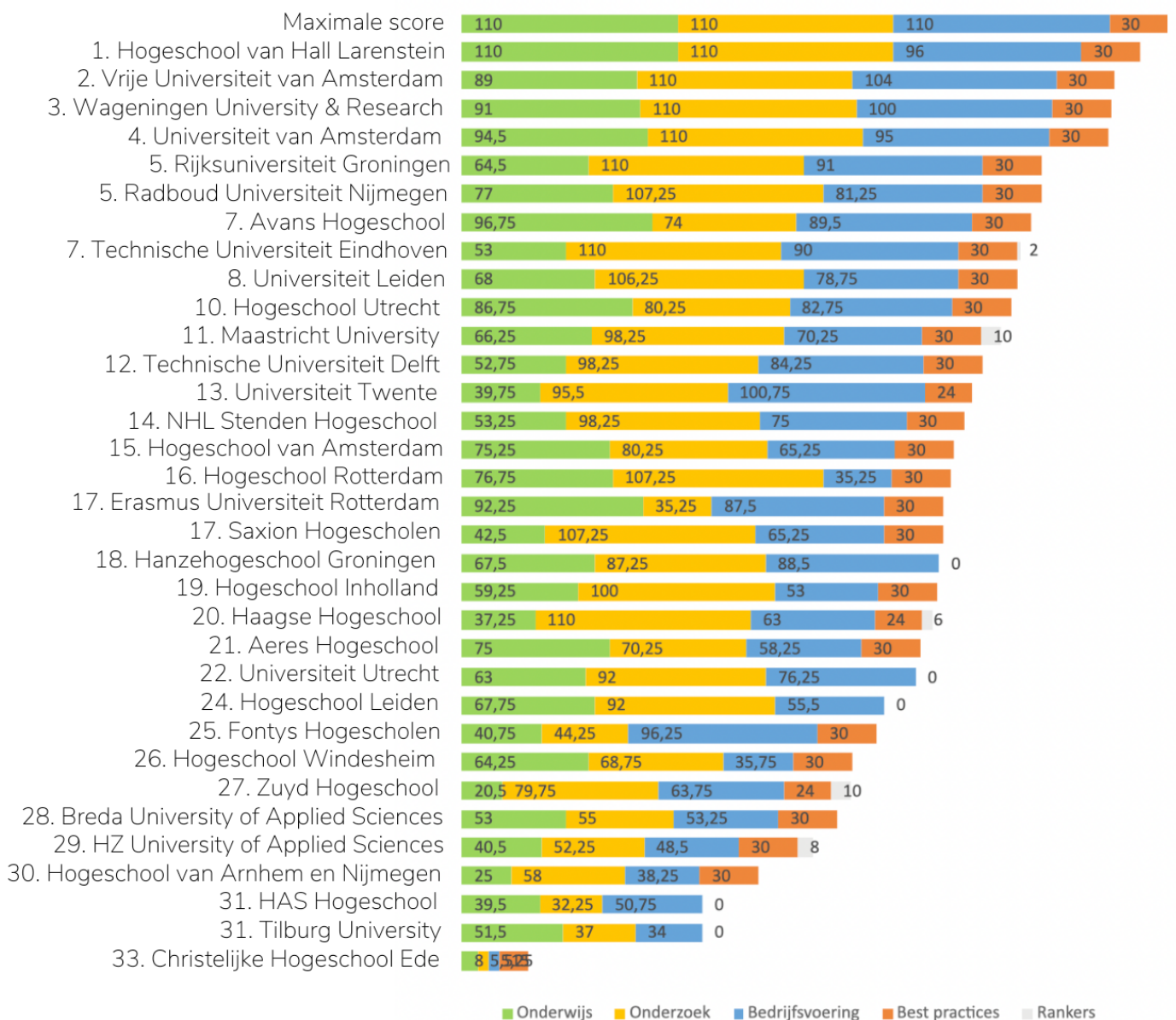

Inhoudsopgave

Ranking	5
Voorwoord	6
Introductie	7
Methodologie	8
Resultaten per categorie	11
Onderwijs	
1. Duurzaamheid in opleidingen	11
2. Duurzaamheid in minoren	12
3. Training en ondersteuning onderwijzend personeel	13
4. SDG's in onderwijs	14
Onderzoek	
5. Duurzaamheid in onderzoek en projecten	15
6. SDG's in onderzoek	16
7. Valorisatie	17
8. Reductie emissies	18
9. Reductie energieverbruik	19
10. Waterverbruik	20
11. Afvalbeleid	21
12. Mobiliteit	22
13. Groene energie	23
14. Kantine	24
15. PIANOO- inkoopvoorwaarden	25
16. Sociale duurzaamheid	26
17. SDG's in bedrijfsvoering	27
Best practices	
17. Best practices	28
Conclusies en aanbevelingen	29
Bijlagen	
Overzicht scores	33
Scorematrices	34
Deelnemende onderwijsinstellingen	35

Ranking

SustainaBul 2022 uitslag

*Plekken 9 en 23 ontbreken vanwege latere rectificatie

Voorwoord

Met trots presenteren wij u het officiële benchmarkrapport van de SustainaBul 2022! Na maanden van hard werken, kijken we met dankbaarheid terug op de afgelopen periode, waarin we met een groot team bezig zijn geweest om uiteindelijk dit eindresultaat te kunnen leveren. In dit rapport zijn alle resultaten van de ranking gebundeld, om zo inzicht te bieden in de voortgang op het gebied van duurzaamheid binnen het hoger onderwijs in Nederland.

In de afgelopen tien jaar, sinds de SustainaBul in 2012 begon, hebben hoger onderwijsinstellingen ontzettend grote stappen gezet op het gebied van duurzaamheid. Van een thema dat nauwelijks aandacht kreeg, is duurzaamheid naar een onderwerp gegroeid dat veel onderwijsinstellingen en studenten belangrijk vinden. Zo zijn er veel Green Offices opgericht, duurzaamheidscoördinatoren aangenomen en zien we steeds meer beleid en strategieën voor een duurzamere onderwijsinstelling. Zowel de ambities als belangen worden steeds groter, ook voor studenten. Als landelijke netwerorganisatie ziet Studenten voor Morgen dit terug in een groeiend aantal studentenorganisaties dat zich bij ons aansluit en samen met ons naar een gemeenschappelijk doel streeft: duurzaam onderwijs.

We hebben echter nog een lange weg te gaan. Zolang duurzaamheid op zowel het gebied van onderwijs als onderzoek en bedrijfsvoering nog niet volledig geïntegreerd is in hoger onderwijsinstellingen, blijft Studenten voor Morgen haar best doen om deze ambitie waar te maken. Gelukkig kunnen we daar samen aan werken; duurzaamheid is geen competitie, maar een gezamenlijk doel dat vraagt om acties die disciplines, onderwijsinstellingen, onderwijsniveaus en regionale grenzen overstijgen. De één is hier misschien al verder in dan de ander, maar juist door van elkaar te leren kunnen we onze krachten bundelen. Hoewel de reis naar ons doel nog lang is, zien wij het wel zitten. Help jij mee?

We hopen dat dit rapport ter inspiratie dient en dat we samen verder werken aan het duurzame onderwijs van de toekomst.

Marrit van de Witte
Secretaris en Vicevoorzitter '21-22'
Studenten voor Morgen

Sophie Vedder
Penningmeester '21-22'
Studenten voor Morgen

Utrecht, mei 2022

Introductie

Dit rapport, gepubliceerd door Studenten voor Morgen, bevat een gedetailleerd overzicht van de huidige status van de integratie van duurzaamheid binnen onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering bij de 33 deelnemende hoger onderwijsinstellingen. Dit zijn de hoger onderwijsinstellingen die openbaar zijn, niet vakspecifiek zijn en groot genoeg zijn om op een redelijke manier vergeleken te kunnen worden met andere (grotere) hoger onderwijsinstellingen. Wanneer we in dit rapport conclusies trekken over hoger onderwijsinstellingen is dat dus gebaseerd op de 33 deelnemende instellingen die te vinden zijn in Bijlage III.

Het proces

Het rankingsproces bestaat uit twee rondes voor de rankers en één ronde waarin de hoger onderwijsinstellingen aan zet zijn. De rankers zijn HBO of WO-studenten die vrijwillig bij willen dragen aan dit project. De aanstelling van studenten als rankers heeft drie belangrijke voordelen: het vergroot de betrokkenheid van studenten bij verduurzaming, het bespaart de instellingen veel tijd ten opzichte van een systeem waarin zij zelf zouden moeten ranken (zoals eerder het geval was) en garandeert daarnaast meer objectiviteit bij het beoordelen van instellingen.

De rankers beginnen allereerst door in 'ranking ronde 1' op basis van een vooraf opgestelde vragenlijst onderwijsinstellingen te beoordelen en punten toe te kennen. Dit doen ze middels informatie op de websites van de onderwijsinstellingen en de eindrapporten van de SustainaBul 2021. Na deze eerste ronde zijn de onderwijsinstellingen aan zet. Zij kunnen de feedback en scores van de rankers inzien en krijgen de mogelijkheid om een reactie en aanvullende documentatie aan te leveren, als ze bijvoorbeeld het gevoel hebben dat rankers iets over het hoofd hebben gezien of vinden dat ze ergens meer punten voor verdienen. Deze aanvullingen worden vervolgens door studenten beoordeeld in 'ranking ronde 2' en naar aanleiding daarvan kan de score van een onderwijsinstelling verhoogd worden. Dit zijn de definitieve scores voor in de ranglijst. Daarnaast zijn op basis van het hele proces

feedbackrapporten voor alle deelnemende hoger onderwijsinstellingen gegenereerd, waarin zowel de feedback van ronde 1, als hun eventuele eigen reactie hierop en de feedback van ronde 2 te vinden zijn. Ook op basis van de uiteindelijke ranking is dit benchmarkrapport geschreven en is er een best practice rapport geschreven waarin alle aangeleverde best practices gebundeld zijn. Meer details over de methodologie en rankers zijn te vinden in hoofdstuk 2.

Overzicht van het rapport

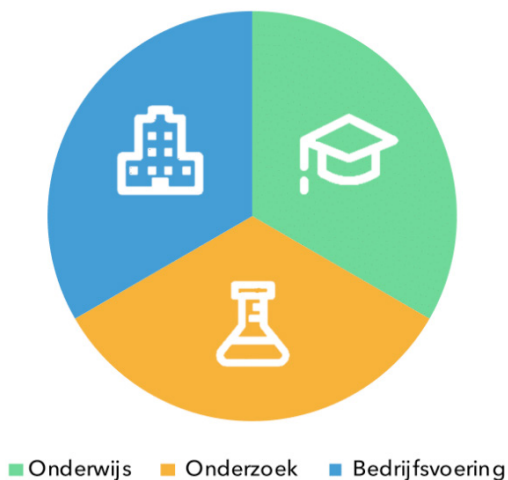
Het rapport is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 1 gaat in op de methodologie en Hoofdstuk 2 geeft een overzicht van de prestaties per thema. Het laatste hoofdstuk, Hoofdstuk 3, bevat de belangrijkste conclusies van het onderzoek en aanbevelingen vanuit Studenten voor Morgen. Aanvullende informatie over de weging, scorematrices en de deelnemende instellingen is te vinden in de bijlagen I, II en III

Methodologie

Methodologie

Sinds 2012 heeft Studenten voor Morgen jaarlijks onderzocht in hoeverre duurzaamheid geïntegreerd is bij hoger onderwijsinstellingen op het gebied van onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering. In 2020 heeft Studenten voor Morgen zich in een aantal workshopsessies, onder andere geleid door de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling, een organisatie die zich specialiseert in benchmarking, en een brainstormsessie met vertegenwoordigers van onderwijsinstellingen, laten inspireren tot een nodige update van de methodologie. Zo werd besloten om van vrijwillige deelname om te schakelen naar automatische deelname van de 30 grootste hoger onderwijsinstellingen. Daarnaast werd toen besloten dat studenten als rankers zowel de eerste ronde als de tweede ronde van de ranking op zich nemen. Deze editie is de ingeslagen weg, net als vorig jaar, wederom voortgezet. Het aantal deelnemers is zelfs uitgebreid naar 33 en het wordt verwacht dat er elk jaar instellingen bij zullen komen.

In 2020 werd het thema sociale duurzaamheid toegevoegd, waarbij wordt gekeken naar diversiteit en inclusiviteit. Daarnaast is dat jaar ook het framework van de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties opgenomen in de vragenlijst. In 2021 is de vragenlijst herzien en is 'valorisatie' als nieuw thema aan de vragenlijst toegevoegd. Studenten voor Morgen ziet valorisatie van kennis als een kerntaak van hoger onderwijsinstellingen. Kennis moet worden benut en het is belangrijk dat hiervoor de koppeling met de maatschappij wordt gemaakt.

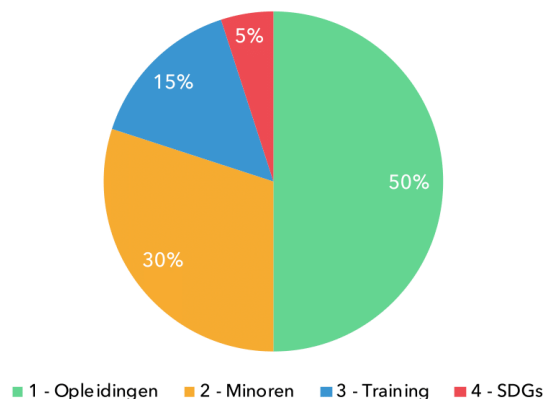
Aantal punten en wegingen

De categorieën onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering wegen alle drie even zwaar. In elke categorie kunnen 110 punten behaald worden. De weging van de vragen per categorie verschilt, een uitgebreid overzicht van de verschillende wegingen staat in bijlage I van dit benchmarkrapport.

De best practices tellen mee als bonuspunten, hiervoor kunnen maximaal 30 punten behaald worden. De totale maximaal haalbare score is dus 360 punten.

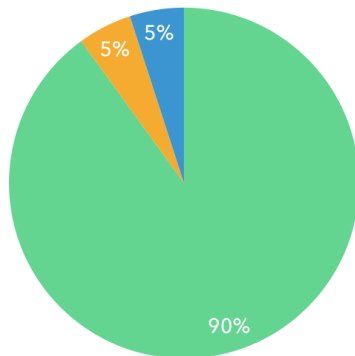
Vanwege een tekort aan rankers tot vlak voor de start van de SustainaBul, hebben we dit jaar ook gewerkt met extra punten voor onderwijsinstellingen die rankers aan-draagden. Dit ging tot een maximum van tien punten, wat 3% van het totale aantal te behalen punten is. Deze keuze hebben wij gemaakt omdat we op een punt stonden waarop we dusdanig weinig rankeraanmeldingen hadden dat het bijna onmogelijk werd om deze editie zo succesvol en impactvol te maken als de vorige edities. Daarnaast zijn we van mening dat het belangrijk en goed is als een onderwijsinstelling actief haar studenten bewust maakt van een positie als ranker voor de SustainaBul. Dit draagt namelijk bij aan bewustwording over duurzaamheid in het hoger onderwijs en laat zien dat de onderwijsinstelling het belangrijk vindt dat de SustainaBul er is om deze duurzaamheid verder te stimuleren. Uiteindelijk zijn deze extra punten toegekend aan ongeveer een handjevol instellingen.

Weging in categorie onderwijs

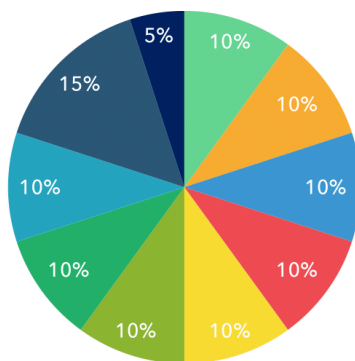
Methodologie

Weging in categorie onderzoek

■ 5 - Onderzoek en projecten ■ 6 - SDGs ■ 7 - Valorisatie

Weging in categorie bedrijfsvoering

■ 8 - Emissies ■ 9 - Energieverbruik ■ 10 - Waterverbruik
■ 11 - Afvalbeleid ■ 12 - Mobiliteit ■ 13 - Groene Energie
■ 14 - Kantine ■ 15 - PIANOO ■ 16 - Sociaal
■ 17 - SDGs

Scorematrices en prestatieniveaus

Er zijn deze editie twee verschillende scorematrices gebruikt. Het grootste deel van de vragen (1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 15 en 16) zijn beoordeeld aan de hand van de volgende vijf pijlers: beleid, strategie en doelen met een langetermijnvisie, implementatie en monitoring, betrokkenheid van studenten en andere stakeholders en transparantie. Bij de eerste vier pijlers werd gekeken naar drie verschillend prestatieniveaus met bijbehorende punten: minimaal, gemiddeld of vooruitstrevend (voor deze scorematrix, zie bijlage II). Voor transparantie geldt dit niet: daar werd of géén of één punt gegeven, afhankelijk van of de relevante informatie openbaar (online) te vinden was.

Minimaal

er is een beleid voor enkele van de faculteiten en/of de ambities in het beleid zorgen voor minimale impact.

Gemiddeld

het beleid zorgt voor positieve impact en geldt voor (bijna) alle faculteiten. De ambities kunnen aangescherpt worden vergeleken met andere instellingen.

Vooruitstrevend

het beleid is vooruitstrevend en geldt voor alle faculteiten. De genoemde oplossingen zijn ambitieus/ creatief/ vernieuwend/ opvallend en worden slechts op enkele instellingen nageleefd.

Voor de vragen 4, 6, 12, 13, 14 en 17 is gebruik gemaakt van een eenvoudigere scorematrix, waarbij de vragen zijn beoordeeld aan de hand van de bovenstaande prestatieniveaus, waarbij 'minimaal' 0 punten, 'gemiddeld' 5,5 punten en 'vooruitstrevend' 11 punten opleverden (voor deze scorematrix, zie bijlage II).

Ook elke aangeleverde best practice leverde punten op, waarbij de eerste best practice vijftien punten opleverde, de tweede negen en de derde zes. De Best Practices moeten altijd bijdragen aan de verduurzaming van het hoger onderwijs, maar dit jaar heeft de vakjury ook iets specifiekere criteria opgesteld om de winnaar van de Best Practice Prijs te bepalen. Dit zijn interdisciplinariteit, vernieuwend/innovativiteit, het betrekken van studenten, het samenwerken met de omgeving en het kijken vanuit een breed perspectief. Meer over dit onderwerp is te vinden op pagina 28 en het Best Practice Rapport 2022.

Methodologie

Ranking

De editie van 2022 zijn we met 34 unieke rankers begonnen die, verdeeld in 17 teams, de vragen voor de 33 onderwijsinstellingen gingen beoordelen. Helaas zijn er gaandeweg negen rankers afgevallen, maar wij als SustainaBul team hebben de taken van deze rankers intern opgevangen. Aan het begin van de SustainaBul kregen de rankers in tweetallen één vraag toegewezen, die zij dan voor alle instellingen hebben gerankt. Dit vergroot de objectiviteit, omdat er zo beter kan worden vergeleken tussen de verschillende instellingen. In de eerste ronde werd om een beoordeling te geven voor een vraag zowel gekeken naar de beoordeling van vorig jaar, als naar welke informatie online beschikbaar was over die vraag. In de tweede ronde werd deze informatie in combinatie met de aanvullingen van de instellingen opnieuw beoordeeld en werden de definitieve scores toegekend. Zoals ieder jaar, resulteert deze beoordeling in een feedbackrapport voor de instelling waarin bij elke vraag is beschreven hoe ze scoren en op welke punten ze zich kunnen verbeteren in het komende jaar.

27 rankers

33 instellingen

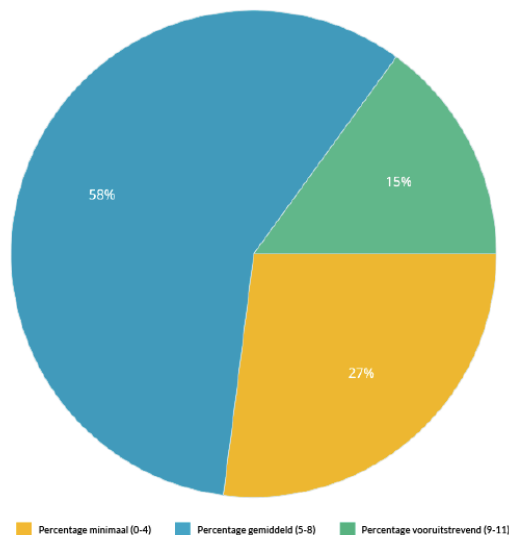

>500 uren

Onderwijs

Onder het thema onderwijs vallen de onderwerpen duurzaamheid in opleidingen en minoren, de training en ondersteuning van onderwijzend personeel en de integratie van de Sustainable Development Goals (SDGs) in het onderwijs.

1. Duurzaamheid in opleidingen

Gemiddelde: 6,03

Ondanks dat er bij veel onderwijsinstellingen de ambitie is om duurzaamheid te integreren in het onderwijs, blijkt dat het maar bij 21,2 procent van de instellingen de ambitie is dit te doen in alle opleidingen van alle faculteiten. Dit is een tegenvallende uitslag, want als de ambitie er niet is, volgen er ook weinig plannen.

Dat er relatief weinig plannen zijn voor de integratie van duurzaamheid in onderwijs is dan ook duidelijk geworden. Vaak zijn er wel doelen gesteld, maar mist een concreet stappenplan om deze doelen te bereiken. Daarnaast zijn de doelen vaak opgesteld op een algemeen niveau en is het onduidelijk hoe dit zich vertaalt naar individuele opleidingen. Zo heeft bijna een derde van de instellingen de minimale score op implementatie van een strategie en monitoring van deze strategie. Echter gebruiken andere instellingen wel verschillende manieren van monitoring, zoals bijvoorbeeld de AISHE-sterren bij onder andere Hogeschool van Hall Larenstein en het continu linken van SDG's aan opleidingen bij bijvoorbeeld de Radboud Universiteit van Nijmegen.

Daarnaast is het duidelijk geworden dat studenten vaak betrokken worden bij het vormgeven van het onderwijs, maar mist de directe link met duurzaamheid hiervoor in twee derde van de gevallen. Waar deze link wel wordt gemaakt, wordt dat vaak gedaan via studentenorganisaties zoals Green Offices die actief mogen meedenken in de vormgeving van het onderwijs.

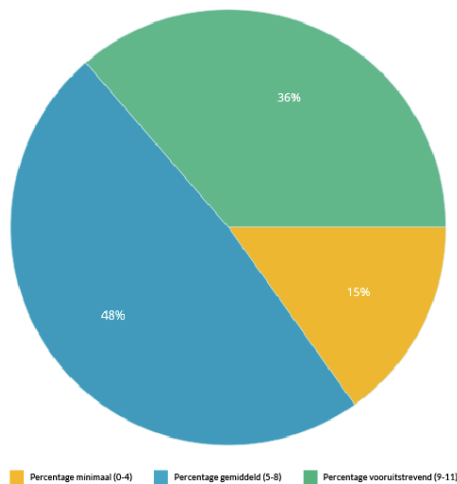
Wel kan geconcludeerd worden dat de beleids- en visiedocumenten die over onderwijs gaan voor bijna alle onderwijsinstellingen transparant in te zien zijn. Dit is goed om te zien, omdat communicatie naar betrokkenen en externen over de huidige situatie erg belangrijk is.

Uitgelicht: Vrije Universiteit van Amsterdam

Het Education SDG Dashboard van de Vrije Universiteit van Amsterdam is een inventarisatie van alle vakken aan de VU die volledig of gedeeltelijk gefocust zijn op duurzaamheid. Het overzicht helpt de VU om te identificeren in welke onderwijsprogramma's duurzaamheid terugkomt en helpt ook om te zien welke studenten verplicht en facultatief in aanraking komen met duurzaamheid binnen hun onderwijs. Zo kan de VU precies zien waar duurzaamheid al goed is geïntegreerd in het onderwijs en waar nog kansen liggen.

Onderwijs

2. Duurzaamheid in minoren

Gemiddelde: 7,09

Bijna alle onderwijsinstellingen hebben het opgenomen in hun beleid dat er minoren en keuzevakken aangeboden moeten worden waarin duurzaamheid geïntegreerd is. Dit is ook terug te zien in het aanbod van veel van de onderwijsinstellingen, aangezien eigenlijk alle onderwijsinstellingen wel dergelijke minoren of keuzevakken aanbieden. Wat wel opvalt is dat het voor een deel van de onderwijsinstellingen een relatief klein aanbod is en dat dit aanbod ook niet altijd toegankelijk is voor alle studenten, aangezien de keuzevakken en minoren dan een behoorlijk technische insteek hebben. Echter zijn er ook genoeg voorbeelden te noemen waar het aanbod wel toegankelijk is voor alle studenten, zoals bijvoorbeeld de minor Circulaire Economie van de HZ University of Applied Sciences.

Als er gekeken wordt naar de aanwezigheid van (lange termijn) doelen voor dit onderwerp en een strategie om deze doelen te behalen, scoren veel onderwijsinstellingen echter minder goed. Het valt op dat een groot deel van de onderwijsinstellingen wel bijhoudt hoeveel minors en keuzevakken gerelateerd zijn aan duurzaamheid, maar wat voor hen de ideale verdeling hiervan zou zijn, wordt vaak buiten beschouwing gelaten. Dit maakt dat er ook vaak geen overkoepelende strategie is met concrete maatregelen die naar deze doelen toe werken. Er zijn dan ook maar zes instellingen die de maximale score hebben

behaald voor de implementatie van hun strategie en monitoring van deze strategie, wat slechts 18,2% van het aantal instellingen is.

Op het gebied van stakeholderparticipatie in het integreren van duurzaamheid in minoren en keuzevakken scoren de instellingen erg hoog. Er zijn slechts vier instellingen waarbij het onduidelijk is of stakeholders betrokken worden en aan meer dan de helft van de instellingen is de maximale score gegeven. In veel gevallen helpen studentenorganisaties met het overzichtelijk maken van het aanbod en halen zij de mening van studenten over het aanbod op. Ook mogen studenten(organisaties) input geven op de curricula van minoren en keuzevakken, waarin duurzaamheid dan ook vaak een centraal onderwerp is. De Universiteit van Amsterdam blinkt hierin uit, aangezien zij haar studenten een eigen vak laat ontwikkelen waarin duurzaamheid centraal staat.

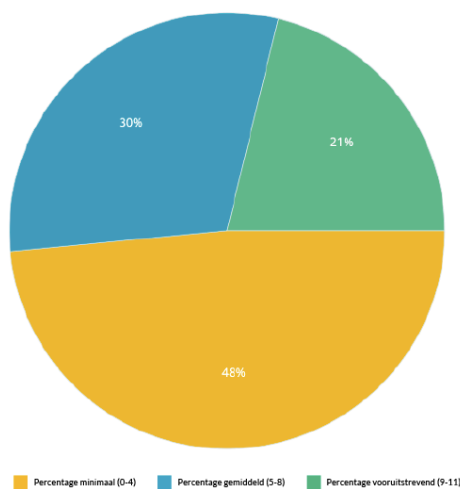
Als laatste is het duidelijk geworden dat de beleids- en visiedocumenten die gaan over het integreren van duurzaamheid in minoren en keuzevakken in bijna alle gevallen erg transparant in te zien zijn. Deze zijn voor bijna alle instellingen gemakkelijk online te vinden, wat zorgt voor een duidelijk overzicht van de stand van zaken.

Uitgelicht: Radboud Universiteit

De Radboud Universiteit in Nijmegen heeft een factsheet ontwikkeld met een duidelijk stappenplan om duurzaamheid te integreren in haar onderwijs en minoren. Hier staan verschillende doelen in en maatregelen om deze doelen te bereiken. Om te checken of er duurzaamheid in de minors verweven is, leggen ze de minors naast de SDGs. Op de website is dan ook een duidelijk overzicht te vinden met welke SDGs in welke minors behandeld worden.

Onderwijs

3. Training en ondersteuning onderwijzend personeel

Gemiddelde: 4,6

Bij vrijwel elke hoger onderwijsinstelling die heeft deelgenomen aan de SustainaBul is de ambitie te vinden om onderwijzend personeel op te leiden en te trainen, net als de ambitie om te verduurzamen. Deze ambities komen samen in het ondersteunen en trainen van medewerkers op het gebied van duurzaamheid, zodat medewerkers hun onderwijs en curriculum aan kunnen passen op de behoeftes van de toekomst. Op deze manier kan onderwijzend personeel deze generatie voorbereiden op de toekomst via duurzaam onderwijs en daarnaast een goed voorbeeld vormen.

Wat opvalt is dat ruim 30% van de onderwijsinstellingen echter nog geen beleid of strategie heeft voor het trainen van onderwijzend personeel op het gebied van duurzaamheid. Het ontbreekt bij hen vooral vaak aan lange termijn doelen, waardoor er ook geen strategie is met concrete doelen om hier naartoe te werken. Ook participatie van stakeholders ontbreekt bij deze instellingen, terwijl de betrokkenheid van studenten juist zou kunnen leiden tot mooie, innovatieve ideeën over bijvoorbeeld een strategie.

Gelukkig heeft het merendeel van de onderwijsinstellingen echter wel een beleid en strategie, die vaak ook als vooruitstrevend beoordeeld kunnen worden. Onderwijs-

instellingen die een strategie hebben, implementeren deze vaak ook. Zo zijn er veel duurzaamheidscoördinatoren aangenomen om medewerkers te ondersteunen en te begeleiden in verduurzaming. Een mooi voorbeeld hiervan is de 'heroes' die VU Amsterdam heeft aangesteld: mensen die per faculteit het voortouw nemen in verduurzaming. Waar echter veel onderwijsinstellingen punten laten liggen is op het gebied van monitoring; uit de ranking is gebleken dat de implementatie van de strategie vaak niet gemonitord wordt, terwijl juist monitoring en reflectie vooruitgang stimuleren.

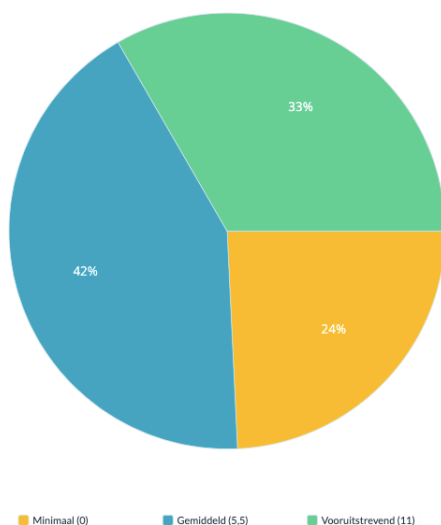
Ten slotte is gebleken dat ongeveer de helft van de onderwijsinstellingen niet transparant is over het trainen van onderwijzend personeel op het gebied van duurzaamheid. Hoewel het enigszins begrijpelijk is dat dit geen onderwerp is waar per se veel aandacht voor is op een website, is het wel jammer, aangezien dit laat zien aan toekomstige studenten dat het curriculum constant in ontwikkeling is en dat er veel aandacht is voor duurzaamheid.

Uitgelicht: Erasmus Universiteit Rotterdam

De Erasmus Universiteit Rotterdam heeft om onderwijsinnovatie te faciliteren een speciale community opgericht: Community for Learning & Innovation (CLI). Binnen deze omgeving worden faculteiten met elkaar verbonden en worden inzichten, valkuilen en geleerde lessen van de ene docent met zoveel mogelijk andere docenten gedeeld. Medewerkers worden op deze manier ondersteund bij hun onderwijsverbetering, ook met betrokkenheid van studenten.

Onderwijs

4. Sustainable Development Goals in onderwijs

Gemiddelde: 6

Een grote meerderheid van de onderwijsinstellingen integreert SDGs in haar cursussen en onderwijsactiviteiten. Een opkomende trend is het labelen van specifieke SDGs aan opleidingen, zoals bijvoorbeeld de Wageningen University & Research en de Radboud Universiteit Nijmegen doen. Daarnaast worden er binnen vakken ook projecten uitgevoerd die aandacht besteden aan de SDGs en organiseert onder andere de HZ University of Applied Sciences speciale SDG-evenementen.

Waar bij een derde van de onderwijsinstellingen het heel duidelijk is hoe en in welke mate de SDGs geïntegreerd worden in onderwijsactiviteiten, is het bij de andere onderwijsinstellingen minder concreet. Het is dan bijvoorbeeld niet duidelijk op welke SDGs gefocust wordt binnen opleidingen en andere onderwijsactiviteiten of er is nog onduidelijkheid over de daadwerkelijke implementatie van plannen die benoemd zijn op dit vlak. Daarnaast zijn bij een deel van onderwijsinstellingen de SDGs (gedeeltelijk) geïntegreerd in opleidingen, maar niet in minors, vakken of andere onderwijs gerelateerde activiteiten. De Radboud Universiteit Nijmegen blinkt hier echter in uit door het Radboud Centre for Sustainability Challenges, wat onderwijsactiviteiten, zoals bijvoorbeeld seminars, organiseert specifiek over de SDGs.

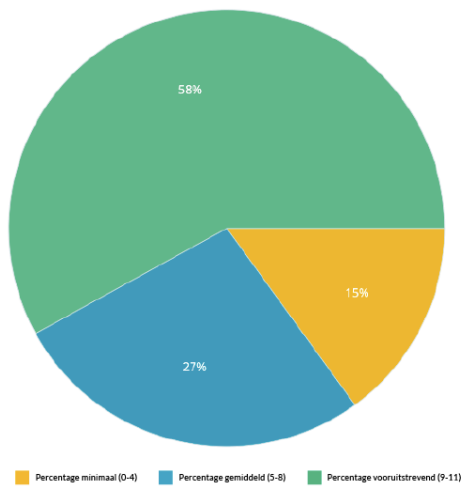
Uitgelicht: Hogeschool Windesheim

Hogeschool Windesheim heeft 3-5 SDGs gekozen waar ze aan willen bijdragen als hogeschool en hebben het dan ook verplicht gemaakt voor alle opleidingen om aan minstens één van deze SDGs bij te dragen. Hier moeten alle opleidingen concrete doelen voor opstellen. Om dan duurzaamheid aan te jagen binnen de opleidingen en dus de doelen te halen, zijn changemakers opgeleid. Daarnaast zijn er auditoren opgeleid om bijvoorbeeld nulmetingen te doen, zodat de voortgang van de gestelde doelen gemonitord kan worden. Dit laat zien dat voor het verweven van SDGs in het onderwijs een heel gestructureerd proces opgesteld kan worden.

Onderzoek

Onder het thema onderzoek vallen de onderwerpen duurzaamheid in onderzoek en projecten, SDGs in onderzoek en valorisatie.

5. Duurzaamheid in onderzoek en projecten

Gemiddelde: 8,21

Het stimuleren van onderzoek en projecten met betrekking tot duurzaamheid op alle faculteiten is een belangrijk onderdeel van een duurzamere toekomst en daarom ook een zwaarwegende vraag binnen de SustainaBul. Door duurzaam onderzoek te promoten en uit te voeren komen steeds meer mensen meer te weten over duurzaamheid en wordt er daarnaast naar oplossingen gewerkt, iets wat we in deze tijd maar al te hard nodig hebben. Het is daarom heel goed om te zien dat twee derde van de onderwijsinstellingen een uitgebreid beleid heeft voor het verwerken van duurzaamheid in onderzoek en projecten en slechts twee deelnemende onderwijsinstellingen totaal geen beleid hebben op dit gebied. Een mooi initiatief van de VU Amsterdam om duurzaam onderzoek onder studenten te stimuleren, is bijvoorbeeld het geven van aanvullende begeleiding aan studenten die voor hun thesis een duurzaamheidsproject doen.

Ook op het gebied van strategie en lange termijnvisie scoort het grootste deel van de onderwijsinstellingen heel goed. Veel onderwijsinstelling hebben concrete plannen waar ze naartoe werken, zoals Maastricht University met haar taskforce Sustainable UM 2030, gericht op het opbouwen van een actieve onderzoeksgemeen-

schap die faculteit overschrijdende duurzaamheid faciliteert. Waar echter nog wel veel ruimte voor verbetering is, is op het gebied van implementatie en monitoring; op dit vlak scoort de helft van de onderwijsinstellingen maar de helft van de te behalen punten, wat vaak te danken is aan een gebrek aan monitoring.

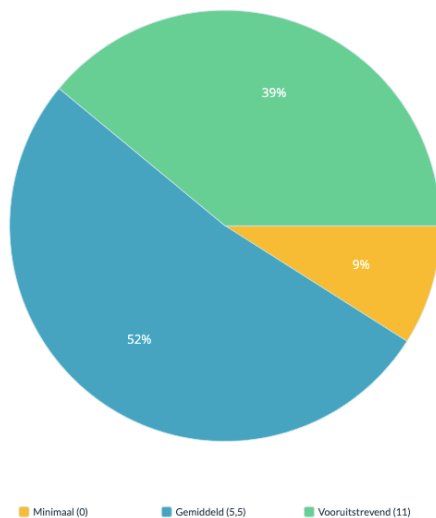
Wat verder opvalt is dat 90,9% van de hoger onderwijsinstellingen studenten en andere stakeholders betreft bij hun duurzame projecten en slechts enkele onderwijsinstellingen niet transparant zijn over dit onderwerp.

Uitgelicht: Universiteit van Amsterdam

Om duurzaam onderzoek te faciliteren en te stimuleren heeft de Universiteit van Amsterdam het onderzoeksplatform 'a sustainable future' (ASF) opgezet. Het platform dient een aantal vooraf opgestelde doelen, grotendeels geïnspireerd op de SDGs van de VN. Deze zijn gegroepeerd in drie richtingen van onderzoek: een duurzame economie, een duurzame samenleving en een duurzame planeet. Verschillende projecten in deze richtingen krijgen via dit platform de kans om (financiële) ondersteuning te krijgen. Op deze manier wordt duurzaam onderzoek gepromoot.

Onderzoek

6. Sustainable Development Goals in onderzoek

Gemiddelde: 7,16

Een concrete manier om duurzaamheid in onderzoek te verwerken is door te focussen op de Sustainable Development Goals (SDGs) van de VN. Deze doelen hebben zowel betrekking op klimaat, als op meer sociale duurzaamheidsthema's. Bijna alle hoger onderwijsinstellingen zijn dan ook bezig met het verwerken van de SDGs in hun onderzoek. Zo vormt de TU Eindhoven bijvoorbeeld samen met andere technische universiteiten een stuurgroep duurzaamheid genaamd 'CLUSTER' om best practices rond de SDGs in onderzoek en onderwijs te delen.

Ruim de helft van de deelnemende hoger onderwijsinstellingen scoort gemiddeld op het gebied van SDGs in onderzoek. Het valt op dat veel onderwijsinstellingen nog punten mislopen omdat er een concrete strategie ontbreekt om hun beleid te implementeren. Zo zouden ze bijvoorbeeld financiële voordelen kunnen geven aan projecten die aansluiten bij de SDGs, zoals Hogeschool Saxion doet. Daarnaast kunnen er concrete regels opgesteld worden om te garanderen dat minimaal een bepaald percentage van alle onderzoeken terug te voeren is op de SDGs, of misschien wel elk onderzoek een stuk moet toevoegen over een bepaalde vorm van duurzaamheid. Dit gebeurt echter nog weinig.

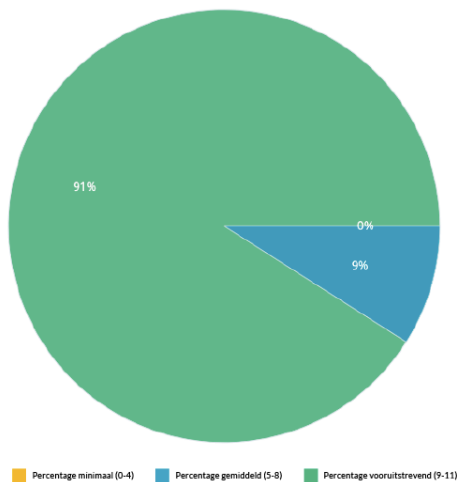
Een andere reden dat onderwijsinstellingen nog punten mislopen is omdat ze niet alle SDGs betrekken in onderzoek. Het is niet erg dat de aandacht voor elke SDG niet per se evenredig verdeeld is, maar veel onderwijsinstellingen focussen hun aandacht structureel op een beperkt aantal SDGs. Hoewel het lastig is, is er echter aandacht en onderzoek nodig naar alle 17 doelen. Uit onze beoordelingen is gebleken dat veel onderwijsinstellingen bezig zijn met de 'groene' doelen, maar bijvoorbeeld Hogeschool Van Hall Larenstein heeft ook een uitgebreid gender equality plan, waarin ze diversiteit en inclusie stimuleren op het gebied van gender, geartheid en afkomst.

Uitgelicht: VU Amsterdam

De VU Amsterdam heeft specifiek om SDGs in projecten te monitoren een SDG-Dashboard gemaakt, waarop precies te zien is hoeveel onderzoeken van welke onderwijsinstellingen de afgelopen 10 jaar te maken hadden met specifieke SDGs. Dit dashboard biedt veel mogelijkheden om vooruitgang op dit gebied te monitoren en daarnaast om te zien hoe ver we al gekomen zijn en welke onderwerpen nog meer aandacht verdienen.

Onderzoek

7. Valorisatie

Gemiddelde: 10,6

Valorisatie is een thema dat door veel hoger onderwijsinstellingen als belangrijk wordt gezien. Zoals Wageningen University & Research (WUR) mooi zegt: 'Onderzoeksresultaten hebben pas impact als ze in de maatschappij toepassing vinden.' Deze houding is terug te vinden bij alle (!) 33 deelnemende instellingen: valorisatie is een thema binnen het beleid van elke instelling. Met een enkele uitzondering hebben deze onderwijsinstellingen een strategie en langetermijnvisie om dit beleid door te voeren en wordt het ook daadwerkelijk geïmplementeerd. Een mooi voorbeeld hiervan is het valorisatieplan van TU Eindhoven, waarin ze duidelijk aangeven welke stappen zij nog willen zetten voor 2025 om voor nog meer valorisatie te zorgen. Daarnaast zijn er bij veel onderwijsinstellingen kenniscentra te vinden die onder andere gericht zijn op het toepassen van kennis, vaak in samenwerking met bedrijven.

Wat echter opvalt, is dat negen onderwijsinstellingen (27,3% procent) nog de helft van de punten op het gebied van beleidsimplementatie en monitoring laten liggen. Dit is in de meeste gevallen te danken aan een gebrek aan monitoring. We hopen hier dus nog verbeteringen te zien volgend jaar! Qua implementatie van het beleid gaat het dus wel erg goed bij de meeste onderwijsinstellingen. Zo nemen de HvA, UvA en VU Amsterdam allemaal deel aan een gezamenlijk valorisatieprogramma 'IXAnext, Talent

voor Innovatie', waarin ze samen met andere organisaties in de regio aan de slag gaan om bedrijvigheid en ondernemerschap in onderwijs en onderzoek te stimuleren. Zo vindt er kennisdeling en toepassing plaats tussen verschillende onderwijsinstellingen én tussen andere organisaties. Verder betrekken bijna alle onderwijsinstellingen studenten en andere stakeholders in het valorisatieproces en zijn ze over het algemeen erg transparant.

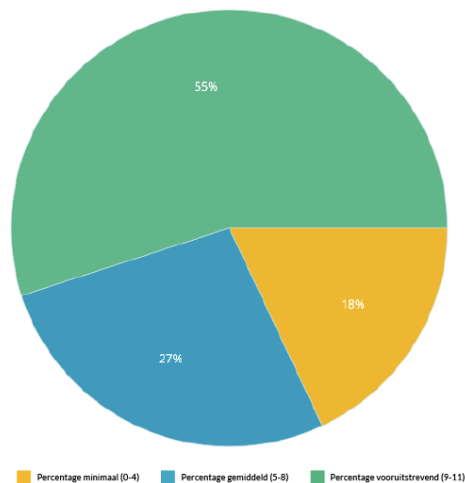
Uitgelicht: Hogeschool Zuyd

Hogeschool Zuyd heeft een 'Centre of Expertise Chemelot Innovation and Learning Labs' (CHILL) opgezet, waarmee ze ook interdisciplinaire samenwerking faciliteren. Zo hebben ze hiermee in 2021 een game, Circular City, opgezet waarin een speler een stuk vervuilde stad herbouwt. Met dit idee hebben ze de kans gekregen van de Provincie Limburg en Zuyd Hogeschool om het project verder te mogen uitwerken. Daarnaast heeft CHILL een project Circular Space, waarin wordt gewerkt met regionale ondernemers uit het mkb, die in samenwerking met studenten kleinschalige producten ontwikkelen.

Bedrijfsvoering

Onder het thema bedrijfsvoering vallen de onderwerpen reductie van emissies, reductie van energieverbruik, reductie van waterverbruik, afvalbeleid, mobiliteit, groene energie, kantine, PIANOO-inkoopvoorwaarden, sociale duurzaamheid en SDGs in bedrijfsvoering.

8. Reductie emissies

Gemiddelde: 7,85

Een concrete, voor de hand liggende manier om duurzamer te worden op het gebied van klimaat is door emissies te reduceren. Het overgrote deel van de deelnemende onderwijsinstellingen hebben dan ook een goed beleid om dit te bewerkstelligen. Slechts enkele onderwijsinstellingen (vier) zijn hier totaal niet mee bezig. Daarnaast zijn er veel goede doelen gesteld voor de toekomst, ofwel voor 2030 of zelfs voor 2050. Onder andere de Erasmus Universiteit Rotterdam is ontzettend bezig met de doelen die gesteld zijn in het Parijs akkoord en zet daarom haar eigen doelen nog hoger, met het doel CO₂-neutraal te zijn in 2024 en ecopositieve in 2030 door een 'circular procurement' te creëren. De ambitie om zelfs ecopositieve te zijn is bij meer onderwijsinstellingen te zien, wat erg indrukwekkend is.

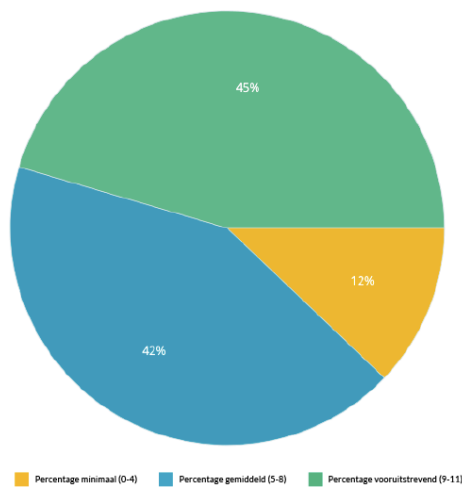
Er wordt dus aan de lange termijn gedacht, maar toch missen concrete plannen ook nog regelmatig. Dit is echter juist cruciaal om nú in actie te kunnen komen, naast het schrijven van mooie ambities. Dit is vooral terug te zien in de scores die behaald zijn op het gebied van implementatie en monitoring. Ongeveer de helft van de onderwijsinstellingen is hier nog te weinig mee bezig en heeft ruimte voor verbetering; ze zitten nog in de oriëntatie of opbouwfase, terwijl we ondertussen echt in de actiefase moeten zijn. We hopen hier dus veel verbetering te zien volgend jaar.

Wat verder opvalt is dat bij 24,2% van de onderwijsinstellingen totaal geen sprake is van student- of andere stakeholderparticipatie. Dat lijkt ons een gemiste kans, aangezien het beperken van emissies een heel tastbaar en relevant onderwerp kan zijn voor projecten van studenten. Daarmee kan het reduceren van emissies efficiënt aangepakt worden en is het een leerzaam project voor studenten. We hebben op andere gebieden gezien dat studenten met hele innovatieve ideeën kunnen komen om een onderwijsinstelling duurzamer te maken, dus wellicht is een project op dit gebied een uitkomst.

Ten slotte zijn ook op het gebied van transparantie nog wat punten te winnen voor veel onderwijsinstellingen.

Bedrijfsvoering

9. Reductie energieverbruik

Gemiddelde: 7,725

Het verminderen van het energieverbruik staat voor veel onderwijsinstellingen hoog op de agenda. Zo hebben bijna alle onderwijsinstellingen het opgenomen in hun beleid en geldt dit beleid dan vaak ook instellingsbreed. Daarnaast heeft 63,6% van de instellingen duidelijke doelen opgesteld voor energiereductie en een duidelijke strategie om deze doelen te bereiken. Zo wil Wageningen University & Research (WUR) bijvoorbeeld voor 2030 een reductie in hun energieverbruik van 51%. Concrete maatregelen die de WUR en andere instellingen voor energiereductie nemen zijn het structureel meenemen van energiebesparingskansen bij nieuwbouw en renovaties, het aanleggen/gebruiken van een warmte-koudeopslag en het isoleren van leidingen.

Een kleine meerderheid heeft de maximale score behaald voor de implementatie en monitoring van de strategie. Zo gebruikt Fontys Hogescholen de energiemonitoringstool EbrisOne om het energieverbruik te optimaliseren, en reflecteren bijvoorbeeld de Rijksuniversiteit Groningen en Hogeschool Van Hall Larenstein in hun jaarverslag op hun strategie voor energiereductie en de impact van deze.

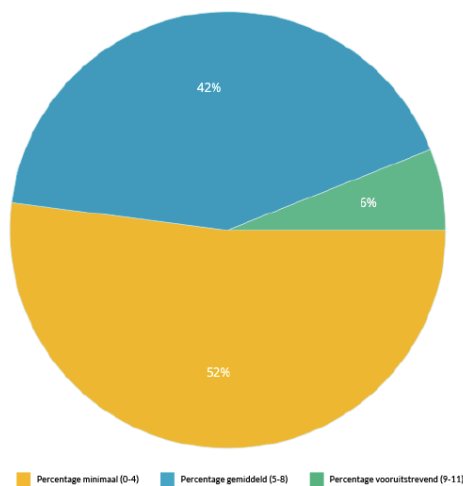
Ongeveer twee derde van de instellingen heeft haar beleids- en visiedocumenten over energiereductie inzichtelijk online staan en ook ongeveer twee derde van de instellingen betreft andere stakeholders bij het onderwerp energiereductie. De Hanzehogeschool Groningen betreft haar studenten bijvoorbeeld bij dit onderwerp door haar Green Ambassador programma en bij veel andere onderwijsinstellingen worden studenten teams, zoals bijvoorbeeld Green Offices, uitgenodigd om mee te denken over energievraagstukken.

Uitgelicht: TU Delft

De TU Delft heeft het afgelopen jaar maar liefst 39 EED (energie-audit) rapportages laten opstellen om te kijken wat het huidige energieverbruik per gebouw is en waar dan per gebouw de mogelijkheden liggen om energie te besparen. Binnen drie gebouwen wil de universiteit dan ook de 'Brains 4 Buildings' pilot starten, welke focust op het ontwikkelen van methoden om big data uit slimme meters, gebouwbeheersystemen en Internet of Things-apparaten te benutten om zo onder andere het energieverbruik te verminderen.

Bedrijfsvoering

10. Reductie Waterverbruik

Gemiddelde: 4,21

Slechts weinig instellingen hebben reductie van het watergebruik concreet opgenomen in hun beleid. Voor veel instellingen zijn een aantal losse maatregelen gevonden die hiervoor worden ingezet, zoals bijvoorbeeld waterbesparende toiletten en kranen, maar voor bijna alle onderwijsinstellingen mist een overkoepelende strategie om waterverbruik te minderen. Er zijn dan ook vaak geen doelen opgesteld waar een instelling naartoe wil werken. Wel is het duidelijk dat best een aantal instellingen haar waterverbruik wel monitort en dat het waterverbruik voor veel instellingen ook minder wordt over de jaren. Echter is het lastig om deze ontwikkeling helemaal lost te koppelen van de COVID-19 pandemie, aangezien er vanzelfsprekend minder mensen aanwezig waren op de instellingen de afgelopen jaren.

Iets wat hoogstwaarschijnlijk bijdraagt aan de lage score in dit onderdeel is het feit dat slechts een derde van de instellingen haar beleids- en visiedocumenten voor de vermindering van waterverbruik online inzichtelijk stelt. Hierdoor is het onduidelijk wat de instellingen willen bereiken op dit gebied en hoe ze dit willen doen. Ook

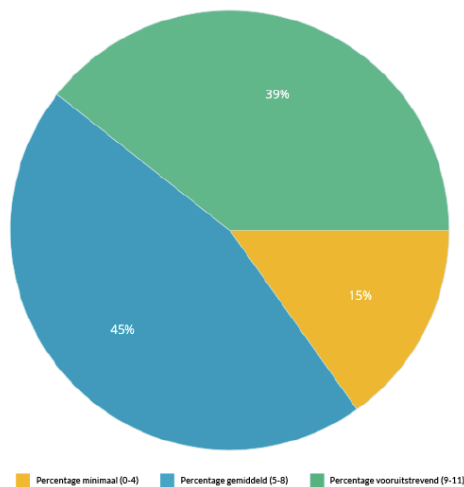
worden er op het gebied van waterverbruik relatief weinig stakeholders betrokken, zo heeft maar een derde van de instellingen hier punten voor gekregen. De instellingen die hier wel punten voor hebben gekregen, hebben in veel gevallen studenten betrokken bij dit onderwerp door hen onderzoek te laten doen naar de reductie van het waterverbruik van de instelling.

Uitgelicht: HZ University of Applied Sciences

Binnen de minor 'Circular Economy' hebben studenten van de HZ University of Applied Sciences meegewerkt aan een project wat het waterverbruik van de hogeschool verminderde. Zij hebben namelijk geholpen met de realisatie van een voedselbos op een plek waar eerder veel hortensia's stonden. Voor het irrigeren van deze hortensia's was veel drinkwater nodig, maar het voedselbos zal daarentegen worden gevoed met regenwater afkomstig van het dak van een nabijgelegen gebouw. Dit laat zien dat studenten op een leuke en creatieve manier betrokken kunnen worden bij water gerelateerde vraagstukken van de hogeschool.

Bedrijfsvoering

11. Afvalbeheer

Gemiddelde: 7,18

Bijna elke deelnemende hoger onderwijsinstelling heeft een afvalbeleid, slechts twee van hen niet. Daarbij hoort voor veel van hen een strategie met lange termijndoelen. Zo streven veel instellingen naar het stoppen met wegwerpbekertjes en worden er op sommige scholen herbruikbare bekertjes uitgedeeld waar een deposit op zit, zoals op de TU Delft. Op deze manier wordt ernaar gestreefd de drempel voor studenten te verlagen om herbruikbare koffiebekers te gebruiken.

Het uiteindelijke doel van veel onderwijsinstellingen is om uiteindelijk afvalvrij te zijn en vaak zijn het beleid en de strategie van de instelling hier ook op ingericht. De implementatie en monitoring van het beleid gaan over het algemeen prima, maar kunnen zelden als vooruitstrevend gezien worden. Vooral afvalscheiding gaat vaak echter wel heel goed. Zo scheidt de TU Eindhoven haar afval voor hergebruik en recycling, en wordt het overgebleven afval verbrand ten behoeve van energieopwekking. Verder worden er echter gemiddelde acties ondernomen, zoals afvalbakken waar afval in gescheiden kan worden en beperking van plastic. Hier is nog ruimte voor verbetering en we zijn benieuwd naar nieuwe, innovatieve ideeën die er concreet voor gaan zorgen dat de afvalstroom van onderwijsinstellingen daadwerkelijk gereduceerd gaat worden.

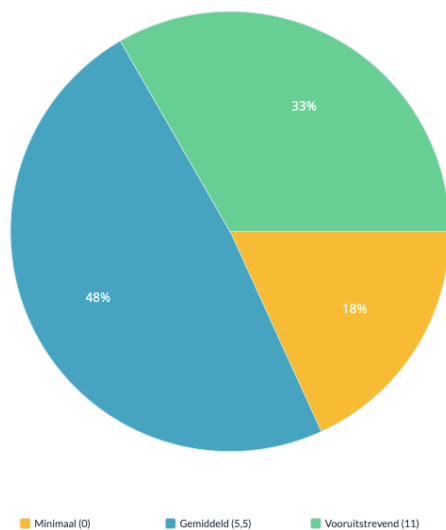
Participatie van studenten en stakeholders is over het algemeen goed. Zo heeft TU Delft 'Low Waste January' georganiseerd, waarin meerdere malen per week tips en tricks gedeeld werden die helpen bij het verminderen van afval en heeft de Radboud Universiteit een kringloopwinkel opgericht. Op deze manier worden studenten betrokken bij een gemeenschappelijk doel: het reduceren van de afvalstroom. Op het gebied van transparantie is echter nog veel verbetering mogelijk; bijna de helft van de instellingen scoort geen punten op dit gebied.

Uitgelicht: Hogeschool NHL Stenden

Hogeschool NHL Stenden heeft voor haar locatie op Terschelling een app ontwikkeld waarin studenten en medewerkers aangeven of ze wel of niet gebruik maken van de maaltijden in de kantine die dag. Op deze manier wordt voedselverspilling tegengegaan: door mensen te vragen zich in te schrijven voor een maaltijd kan de hogeschool weten hoeveel gasten er verwacht worden. Daarnaast kan er via de app feedback gegeven worden en kan de instelling zo inspelen op de behoefte van de gasten, wat ook invloed heeft op de afvalstroom.

Bedrijfsvoering

12. Mobiliteit

Gemiddelde: 6,34

Ook op het gebied van mobiliteit is het merendeel van de hoger onderwijsinstellingen aan de slag met duurzaamheid. Zo hebben veel instellingen een beleid voor woon- en werkverkeer, waarin onder andere vaak NS Business Cards en fietsvergoedingen aangeboden worden aan werknemers. Daarnaast maken een aantal onderwijsinstellingen gebruik van (pilots met) elektrische deelauto's, zoals Avans Hogeschool, zijn parkeerplekken steeds vaker voorzien van elektrische laadpalen en heeft de Erasmus Universiteit zelfs parkeerplekken voor elektrische Felyx scooters op de campus. Wat ook opvalt is dat er een steeds grotere focus op thuiswerken ligt; onderwijsinstellingen faciliteren meer mogelijkheden om vanuit huis te werken en proberen dit ook aantrekkelijker te maken, bijvoorbeeld door simpelweg minder kantoorruimte beschikbaar te stellen voor ondersteunend personeel, zoals Hogeschool Rotterdam doet.

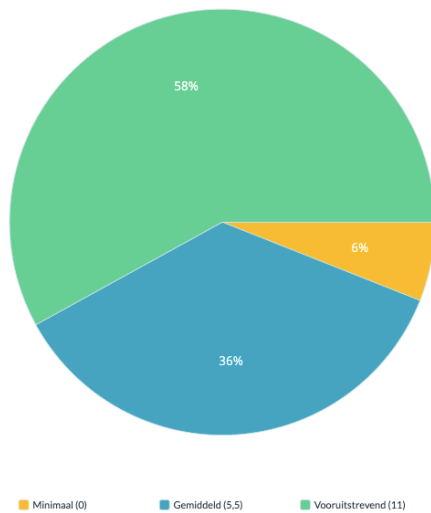
Veel onderwijsinstellingen werken dus aan een duurzamer mobiliteitsbeleid en dit gaat vaak gepaard met een concrete langetermijnvisie. Hieruit blijkt dat veel onderwijsinstellingen grote ambities hebben om woon- en werkverkeer te verduurzamen. Wat betreft reisbeleid zijn er vaak minder specifieke doelen, wat ook een belangrijke reden is dat het mobiliteitsbeleid van 18,2% van

de onderwijsinstellingen op het gebied van duurzaamheid als minimaal wordt gezien. Internationale (vlieg) reizen zijn echter juist een van de grootste bronnen van uitstoot binnen mobiliteit, waardoor op dit vlak duidelijke maatregelen nodig zijn. Zo heeft Hanzehogeschool Groningen als regel dat medewerkers bij reizen met een afstand tot 700 km verplicht met de trein moeten reizen en hebben andere onderwijsinstellingen variaties op deze regel die op hetzelfde neerkomen. We hopen dat meer instellingen dit voorbeeld snel gaan volgen en de uitstoot die vliegreizen veroorzaken beperken.

Een ander onderdeel waar nog winst te behalen is voor onderwijsinstellingen is op het gebied van monitoring. Fontys houdt bijvoorbeeld een tweejaarlijkse mobiliteitsenquête en kan zo in de gaten houden op welke manier studenten en medewerkers naar de locatie reizen en wat de effectiviteit van maatregelen is die duurzaamheid zouden moeten stimuleren. Vaak ontbreekt monitoring op deze manier echter nog.

Bedrijfsvoering

13. Groene energie

Gemiddelde: 8,34

Op het gebied van groene energie hebben de deelnemende hoger onderwijsinstellingen, op twee uitzonderingen na (6,0%), een beleid en vaak ook ambitieuze plannen voor de toekomst. Zo streven ze er bijna allemaal naar om over een aantal jaar volledig op groene energie te draaien. Stappen die bij dit proces passen zijn de aanleg van zonnepanelen, warmtepompen, warmte- en koudeopslag, gebruik van windenergie en inkoop van andere groene energie. Daarnaast wordt steeds vaker zelf energie opgewekt, zoals Aeres Dronten dat doet door de warmte van koeienmelk op te vangen en deze energie op te slaan voor hun verwarming, en Rijksuniversiteit Groningen restwarmte van datacenters gebruikt.

Verder wordt er nog wel vrij veel aardgas gebruikt, hoewel onderwijsinstellingen aangeven daarvan af te willen. Een alternatief daarvoor is bio-aardgas, maar uit onderzoek van de VU Amsterdam blijkt dat er niet genoeg groen gas in Nederland is voor alle hoger onderwijsinstellingen en dus zal er ook gezocht moeten worden naar groene alternatieven. Zij onderzoeken zelf de mogelijkheid voor het creëren van gas via keuken en voedselafval; dat zou genoeg zijn voor ongeveer 1% van het gasverbruik.

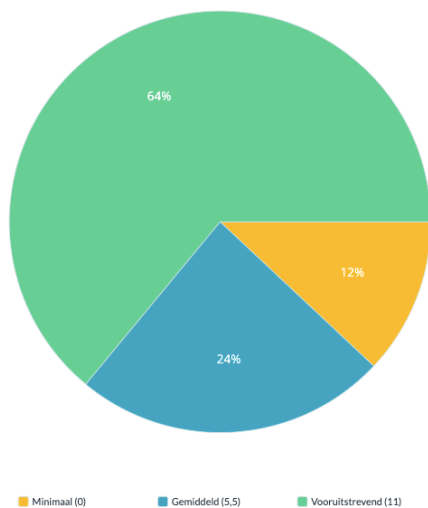
Al met al hebben veel onderwijsinstellingen een goed streven, maar zijn de concrete vervolgstappen vaak nog niet helemaal duidelijk. De maatregelen die hierboven genoemd zijn, zijn ondertussen vaak al geïmplementeerd en toch is er nog een lange weg te gaan naar een energie neutrale onderwijsinstelling. We zijn dus heel benieuwd naar de initiatieven die gaan komen om verdere vooruitgang te bewerkstelligen en hopen daarnaast op meer studentenparticipatie en transparantie over de inkoop van groene energie.

Uitgelicht: Avans hogeschool

Avans heeft in samenwerking met andere onderwijsinstellingen in Noord-Brabant een windmolenproject opgericht. Het doel van dit project is om windmolens te realiseren in de duurzame polder voor het MBO, HBO en WO in Noord-Brabant waarin deelnemende instellingen kennis ter beschikking stellen en onderzoek doen. Het park oogt dus niet als bedrijf, maar als onderzoekslaboratorium van en door studenten. Daarnaast kan dit initiatief veel groene energie opleveren en dus emissies van Avans en andere instellingen beperken.

Bedrijfsvoering

14. Kantines

Gemiddelde: 8,34

Het blijkt dat de grote meerderheid van de onderwijsinstellingen maatregelen neemt om de kantine te verduurzamen. Zo heeft bijna twee derde van de onderwijsinstellingen de maximale score gekregen en zijn er bij slechts vier onderwijsinstellingen weinig tot geen maatregelen gevonden hiervoor. De maatregelen verschillen per instelling, maar raken vaak veel belangrijke thema's binnen de kantine: vermindering van voedselverspilling, minder plasticgebruik, lokaal en seizoensgebonden producten, minder vlees en meer plantaardig eten, meer circulaire initiatieven en zero waste. Hogeschool Utrecht blinkt uit doordat er binnen de kantine ook rekening wordt gehouden met sociale duurzaamheid, wat ze doen door oudere sollicitanten, stagiaires van praktijkopleidingen en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gemakkelijker aan te nemen.

Waar bijna alle onderwijsinstellingen aangeven bezig te zijn met bovengenoemde thema's, springen de instellingen die hier concrete en creatieve maatregelen voor nemen eruit. Zo worden er verschillende pilots en projecten gedaan waarbij verschillende stakeholders betrokken zijn, om zo tot creatieve en duurzame oplossingen te komen. Dit laat zien dat het gestimuleerd wordt om met een kritische blik naar de kantine en haar aanbod

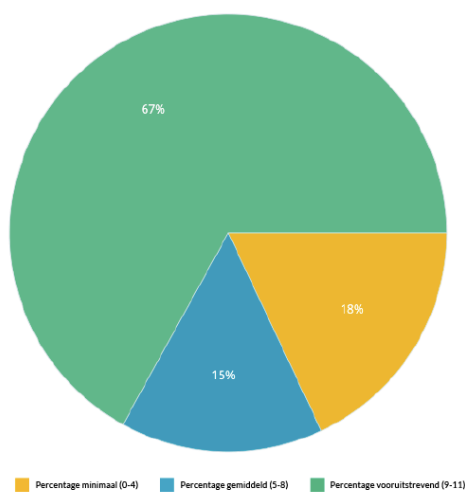
te kijken, wat een ontzettend positieve ontwikkeling is. Daarnaast zijn veel onderwijsinstellingen ook bezig met hoe ze kunnen zorgen dat klanten van kantines een duurzame keuze maken. Zo komen er bijvoorbeeld bij de Hanzehogeschool in Groningen leveranciers vertellen over het eten en wordt in de kantine van de Technische Universiteit Eindhoven aangegeven wat de CO₂-impact van de producten is.

Uitgelicht: Universiteit Utrecht

Universiteit Utrecht runt samen met haar cateraar Eurest het Future Food Lab. Dit is een universitaire proeftuin waar geëxperimenteerd wordt met een gezond, lekker en duurzaam restaurantaanbod. Het is dan ook hun doel om het duurzaamste restaurant van Nederland te worden. Binnen dit Future Food Lab werken de Green Office, de wetenschappelijke hub Future Food en de cateraar Eurest samen aan vragen als: 'Hoe kunnen onze gewassen klimaatbestendig worden gemaakt?' of 'Wat zijn de ethische en filosofische aspecten in de transitie van de voedselketen?'

Bedrijfsvoering

15. PIANOO-inkoopvoorwaarden

Gemiddelde: 8,24

Veel instellingen hebben hoog gescoord op deze vraag, wat illustreert dat veel instellingen voldoen aan de criteria van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen van PIANOO: het Expertisecentrum Aanbesteden van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Een aantal instellingen, zoals bijvoorbeeld de Breda University of Applied Sciences en de Rijksuniversiteit Groningen, geven zelfs aan te streven naar een inkoop die ruim boven de drempelwaarde zit die de PIANOO-voorwaarden opstellen. Zo wordt er ook veel regionaal ingekocht en hechten een aantal instellingen ook specifiek waarde aan een Social Return On Investment voor hun inkopen.

Bijna alle instellingen hebben dan ook een duidelijke strategie met doelen en de meeste instellingen zijn hier ook transparant over. Daarnaast wordt de strategie in de meeste gevallen ook gemonitord door een partij die controleert of de aankopen voldoen aan het inkoopbeleid, zoals bijvoorbeeld een contractmanager, en wordt er indien nodig actie ondernomen. Wel is gebleken dat een aantal instellingen verouderde documenten heeft op het gebied van inkoopbeleid, waardoor de plannen voor de komende jaren niet altijd duidelijk zijn.

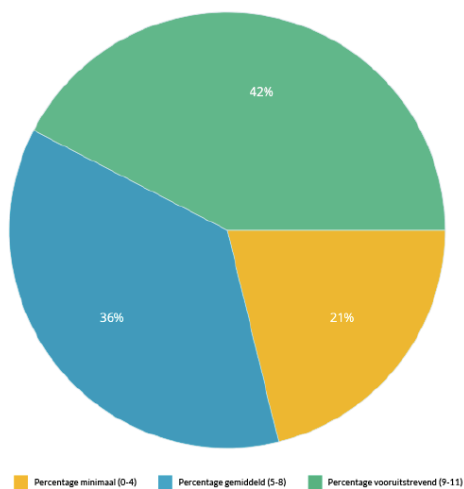
Het betrekken van studenten en andere stakeholders bij het inkoopbeleid gebeurt voor een derde van de instellingen nog niet, maar er zijn ook zeker mooie voorbeelden te noemen waar dit wel gebeurt. Zo richt de Haagse Hogeschool altijd een panel op, bestaande uit medewerkers en studenten, als er grote nieuwe aanbestedings-trajecten komen en betrekken de RUG en NHL Stenden haar studenten bij dit onderwerp door ze projecten te laten uitvoeren omtrent het inkoopbeleid. Ook op Saxion gebeurt dit laatste en heeft één van de studenten bijvoorbeeld een scriptie geschreven over de CO2 prestatieladder bij aanbestedingen. Er zijn dus zeker genoeg manieren waarop instellingen hun studenten en andere stakeholders kunnen betrekken bij dit onderwerp die als inspiratie kunnen dienen voor de onderwijsinstellingen waar dit nog niet gebeurt.

Uitgelicht: Zuyd hogeschool

Zuyd Hogeschool heeft sinds dit jaar een nieuwe leverancier voor kantoorartikelen, Lyreco. Deze kantoorartikelenleverancier heeft aan haar webshop een knop toegevoegd waarmee het hele winkelmandje in één keer verduurzaamd kan worden. De software zoekt dan voor alle producten in het winkelmandje een duurzaam alternatief. Daarnaast beperkt deze leverancier het aantal afleverdagen per week om op deze manier CO2-uitstoot door transport te reduceren.

Bedrijfsvoering

16. Sociale duurzaamheid

Gemiddelde: 7,3

Diversiteit en inclusiviteit zijn thema's die bij een groot deel van de onderwijsinstellingen opgenomen zijn in het beleid. Onderwerpen binnen deze thema's die bij veel instellingen op de agenda staan zijn internationalisering, diversiteit onder medewerkers en het meer aannemen van vrouwen. Daarentegen komen onderwerpen zoals discriminatie, racisme en gelijke behandeling van de LHBTIQA+-gemeenschap relatief gezien bij minder instellingen naar voren als belangrijke speerpunten van het beleid. Echter zijn er wel degelijk instellingen die ook hier een vooruitstrevend beleid voor hebben. Zo focust de Hogeschool Rotterdam zich duidelijk op het tegengaan van racisme en discriminatie, en heeft Hogeschool Zuyd in alle drie haar vestigingssteden LHBTIQA+ communities opgericht die zich actief inzetten voor het inclusiever maken van de hogeschool. Ook zijn Hogeschool Zuyd, Avans Hogeschool en Maastricht University bezig met de ontwikkeling van genderneutrale toiletten, waarbij Avans als richtlijn heeft dat minimaal een derde van de toiletten in nieuwbouw gebouwen genderneutraal moet zijn.

Iets meer dan de helft van de onderwijsinstellingen heeft een duidelijke strategie met duidelijke doelen opgesteld om diversiteit en inclusiviteit te bevorderen. Vaak is een Diversity Office of een soort gelijknamige werkgroep

een onderdeel van deze strategie, welke ondersteuning en advies geeft aan verschillende initiatieven die diversiteit en inclusiviteit bevorderen. Daarnaast worden er regelmatig evenementen georganiseerd om meer bewustwording te genereren rondom dit onderwerp, zoals bijvoorbeeld Diversity Weeks op de Universiteit Utrecht en Hanzehogeschool Groningen of het jaarlijkse diversiteitssymposium op de Leiden Universiteit. Op de Universiteit van Amsterdam is er een speciale beurs voor docenten die intensief met dit thema aan de slag willen gaan en ook de Leiden Universiteit biedt trainingen aan voor docenten waarin deze vaardigheden kunnen ontwikkelen die nodig zijn om een inclusieve leer- en werkomgeving te realiseren. Een ander mooi voorbeeld is de 'Diversity Fund' van de TU Eindhoven, waar studenten aanspraak op kunnen maken als ze willen werken aan een project binnen het onderwerp diversiteit.

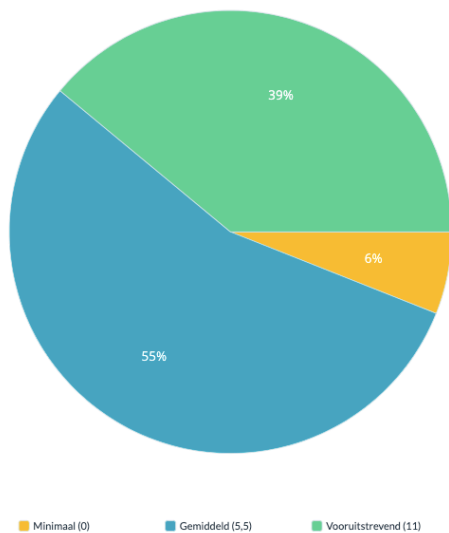
Wat opvalt is dat binnen het thema sociale duurzaamheid over het algemeen veel stakeholderparticipatie is, maar dat er toch nog bij 30,3% van de onderwijsinstellingen nog weinig tot geen informatie over diversiteit en inclusiviteit online vindbaar is. Studenten en medewerkers worden dus over het algemeen goed betrokken bij dit onderwerp, maar binnen de communicatie over het onderwerp naar de betrokkenen en externen is zeker nog ruimte voor verbetering.

Uitgelicht: Rotterdam hogeschool

Rotterdam Hogeschool is op het moment bezig met de ontwikkeling van het online platform INCLUDED. Dit gaat een platform zijn wat de dialoog over diversiteit, racisme en discriminatie binnen de hogeschool gaat stimuleren, om zo de afstand tussen elkaar te verkleinen en wederzijds begrip te creëren. Studenten zullen aan het roer staan bij het creëren van content voor dit platform, wat maakt dat de kennis en krachten van de studenten gebundeld zullen worden om zo een positieve verandering te realiseren binnen hun hogeschool.

Bedrijfsvoering

17. Sustainable Development Goals in bedrijfsvoering

Gemiddelde: 7,34

Bijna alle onderwijsinstellingen hebben de SDGs geïntegreerd in hun bedrijfsvoering, maar er zit nog wel veel verschil in de mate van integratie en de verslaggeving hierover. Zo beschrijft Avans Hogeschool bijvoorbeeld in hun activiteitenverslag welke SDGs passen bij welk onderdeel van de bedrijfsvoering en gaan ze dieper in op de impact van genomen maatregelen op specifieke SDGs. Helaas mist deze concreetheid van voorbeelden, impact en het labelen van SDGs bij ongeveer twee derde van de instellingen.

Echter is er bij veel van deze instelling wel degelijk de ambitie om de SDGs te integreren in hun bedrijfsvoering, alleen blijft dit vaak vaag en is het dus niet duidelijk te zien wat er precies gebeurt en wat de impact hiervan is op een bepaalde SDG. Daarnaast worden er regelmatig doelen beschreven, maar wordt er niet ingegaan op het tijdsframe waarin deze doelen gehaald dienen te worden. Ook was het voor dit onderwerp opvallend dat veel van de documenten verouderd waren, waardoor specifieke informatie over de huidige situatie miste. Constatie van voornoemde situaties resulteerde dan ook in een gemiddelde score voor dit onderwerp, wat voor iets meer dan de helft van de onderwijsinstellingen de gegeven score is.

Best practices

Best practices

Best practices zijn als extra onderdeel van de SustainaBul in het leven geroepen om de kennisdeling tussen de hoger onderwijsinstellingen te vergroten. Deze best practices dragen bij aan de verduurzaming van de onderwijsinstellingen en resulteerden bij de SustainaBul 2022 in bonuspunten en in de uitreiking van een speciale 'Best Practice prijs'.

Er zijn in totaal 79 best practices ingestuurd, deze zijn verzameld in het Best Practice Rapport 2022. De best practices zijn ingestuurd door 28 instellingen: Universiteit Maastricht, Hogeschool van Amsterdam, NHL Stenden, Hogeschool Zuyd, Wageningen University & Research, Hogeschool van Hall Larenstein, Avans hogeschool, Universiteit van Amsterdam, Hogeschool Utrecht, Vrije Universiteit van Amsterdam, Universiteit Leiden, Erasmus universiteit Rotterdam, Haagse Hogeschool, Aeres Hogeschool, Saxion Hogeschool, Fontys hogescholen, Technische Universiteit Eindhoven, Breda University of Applied Sciences, Rijksuniversiteit Groningen, Universiteit Twente, HAN University of Applied Sciences, Hogeschool Rotterdam, Technische Universiteit Delft, Radboud Universiteit Nijmegen, Inholland, Windesheim, HZ University of Applied Sciences en Christelijke Hogeschool Ede.

Elke instelling kon één best practice inzenden voor de voor de speciale Best Practices prijs van 2022. Uit deze inzendingen heeft de vakjury een top 5 gekozen. Deze top 5 is bekend gemaakt tijdens de SustainaBul Awardshow op 20 mei tijdens de Groene Peper. De winnaar werd Saxion Hogescholen met hun Circulaire Textiellab. Op de tweede plek eindigde de Uitgebreide informatie over deze en de andere best practices staat in het SustainaBul 2022 Best Practices rapport.

Vakjury Best Practices SustainaBul 2022

Giuseppe van der Helm,
Leren voor Morgen

Guido Bastiaans,
O3-Effect

André Rodenburg,
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Rob de Vrind,
Koning Willem I College

Einduitslag Best Practices SustainaBul 2022

- 1) Saxion hogescholen: Circulair Textiellab
- 2) Universiteit van Amsterdam: Create a Course Sustainability Challenge
- 3) Zuyd hogeschool: Univer©ity
- 4) NHL Stenden: de Fluistertuin Potmarge
- 5) Vrije Universiteit Amsterdam: SDG Education Dashboard

Conclusies en aanbevelingen

Onderwijs Conclusies en aanbevelingen

Veel onderwijsinstellingen zijn bezig met het verduurzamen van het onderwijs, maar er moeten zeker nog stappen gemaakt worden. Het is duidelijk dat steeds meer onderwijsinstellingen de verduurzaming van onderwijs in hun beleid op hebben genomen, wat een ontzettend positieve ontwikkeling is. Echter zijn de ambities nog niet hoog genoeg. Slechts 21,2% van de instellingen heeft de ambitie om duurzaamheid op te nemen in alle opleidingen van alle faculteiten, en dat is ook te zien aan het onderwijs wat aangeboden wordt. Ondanks dat er ook zeker instellingen zijn die wel degelijk goed bezig zijn op dit vlak, zijn er toch nog veel instellingen die duurzaamheid alleen verweven in de groene en technische opleidingen, waar een link met duurzaamheid eigenlijk automatisch al vanzelfsprekend is. Veel instellingen scoren dan ook beter op het aanbieden van duurzame minors en keuzevakken, alleen zijn deze dan nog in te veel gevallen ook weer met name toegankelijk voor studenten met een groene of technische achtergrond. Leren over duurzaamheid is echter binnen ieder vakgebied belangrijk, omdat in ieder vakgebied dingen moeten veranderen om een duurzame maatschappij te kunnen ontwikkelen en onderhouden. Wij willen dan ook alle Nederlandse hoger onderwijsinstellingen oproepen om duurzaamheid te verweven in alle curricula van alle opleidingen.

Ondanks dat het begrijpelijk is dat de link tussen duurzaamheid en alle vakgebieden niet altijd even gemakkelijk te maken is, zijn er zeker stappen die hiervoor ondernomen kunnen worden. De training en ondersteuning van het onderwijzend personeel speelt hier een belangrijke rol in. Een positieve ontwikkeling is dan ook dat steeds meer onderwijsinstellingen hun onderwijzend personeel trainen in het vergroten van kennis over duurzaamheid en het integreren van duurzaamheid in het curriculum. Zo heeft bijna twee derde van de onderwijsinstellingen hier duidelijke plannen voor opgesteld en nemen steeds meer onderwijsinstellingen duurzaamheidscoördinatoren aan om deze ondersteuning te faciliteren. Wij hopen dat deze ontwikkeling zich doorzet en dat er daarnaast ook meer studenten en andere stakeholders bij deze stappen betrokken zullen worden. Waar we namelijk zien dat studenten wel relatief veel worden betrokken bij het ontwikkelen van hun onderwijs, is deze betrokkenheid bij het trainen en ondersteunen van onderwijzend personeel lager. Wij denken juist dat dit een hele vruchtbare samenwerking zou kunnen zijn, doordat veel studenten

een relatief grote integrale kijk op duurzaamheid hebben en zij dus wellicht bepaalde links zien die in eerste instantie misschien over het hoofd gezien worden.

Ook al mist in een deel van het onderwijs nog de link met duurzaamheid, is het wel duidelijk dat een grote meerderheid van de onderwijsinstellingen bezig is met het integreren van de SDGs in haar cursussen en onderwijsactiviteiten. Een positieve trend die we steeds meer voorbij zien komen is het linken van SDGs aan opleidingen, vakken en minors. Zo is het duidelijk voor de onderwijsinstellingen waar de SDGs al goed geïntegreerd zijn en waar er nog kansen liggen hiervoor, maar is het ook een handige tool die kiezen voor duurzaam en SDG-gerelateerd onderwijs vergemakkelijkt voor studenten. Dit vinden wij een ontzettend goede ontwikkeling en wij moedigen dan ook alle onderwijsinstellingen aan om ook te gaan werken met het linken van SDGs aan onderwijsgerelateerde activiteiten.

Conclusies en aanbevelingen

Onderzoek Conclusies en aanbevelingen

Op de weg naar een duurzamere toekomst is een grote rol weggelegd voor nieuwe innovaties en technologieën. Onderzoek op het gebied van duurzaamheid is daarom cruciaal. Door duurzaam onderzoek te faciliteren en aan te moedigen wordt er naar oplossingen gewerkt, iets wat we in deze tijd maar al te hard nodig hebben. Dit is iets wat steeds meer onderwijsinstellingen inzien en daarom heeft 93,9% van de deelnemende onderwijsinstellingen een beleid om duurzaamheid in onderzoek en projecten te verwerken. Hoe dat beleid precies ingevuld is, welke lange termijndoelen gesteld zijn en hoe vooruitstrevend deze doelen zijn varieert echter heel erg. De ene onderwijsinstelling hanteert dat elk onderzoek aan minstens één SDG gekoppeld moet worden, een ander hanteert een quotum en stelt dus een minimaal percentage van onderzoeken die over duurzaamheid moeten gaan en weer een andere instelling probeert duurzaam onderzoek aantrekkelijker te maken door middel van extra ondersteuning. De progressiviteit van verschillende soorten beleid van onderwijsinstellingen varieert nogal en daar zijn dus nog grote stappen in te zetten. Er zijn op dit moment nog te veel onderwijsinstellingen die een mild beleid hebben. Wij hopen dan ook dat dit rapport een bron van inspiratie en motivatie kan vormen voor onderwijsinstellingen om strenger te zijn, ook op het gebied van duurzaam onderzoek.

Wat verder opvalt op het gebied van implementatie van de SDGs in onderzoek, is dat veel onderwijsinstellingen actief aan de slag gaan met de 'groene' doelen, maar dat er ook steeds meer aandacht is voor SDGs rondom andere sociale duurzaamheid. Zo hanteren sommige onderwijsinstellingen een beleid waarin diversiteit en inclusie op het gebied van gender, geaardheid en afkomst extra gestimuleerd wordt. Wij hopen dat dit bij alle hoger onderwijsinstellingen de norm gaat worden, aangezien we onze doelen uiteindelijk alleen samen kunnen bereiken. Een belangrijke link die daarnaast gelegd moet worden om resultaten te zien van het duurzame onderzoek dat instellingen doen, is de link tussen onderzoek en externe organisaties die de resultaten in de praktijk kunnen brengen. We zijn dan ook heel blij om te kunnen concluderen dat alle deelnemende hoger onderwijsinstellingen valorisatie opgenomen hebben in hun beleid en daar, een enkele uitzondering daargelaten, een geïmplementeerde strategie en langetermijnvisie voor hebben. Zo hebben veel onderwijsinstellingen al kenniscentra opgericht, waarin kennis en onderzoek gedeeld kan worden met studenten, docenten en bedrijven.

Wat nog ontbreekt op het gebied van duurzaamheid in onderzoek, SDGs in onderzoek en valorisatie is een stuk monitoring van geïmplementeerd beleid. Om stappen te kunnen zetten en doelen te kunnen bereiken is het cruciaal dat voortgang gemonitord wordt. Zo kan ook snel de effectiviteit van maatregelen gemeten worden, maar dit gebeurt slechts beperkt. Gelukkig zijn er ook onderwijsinstellingen die mooie initiatieven hebben ontwikkeld om het linken van SDGs aan onderzoek te monitoren, zoals een SDG-Dashboard waarin zichtbaar is in hoeverre specifieke hoger onderwijsinstellingen de SDGs opnemen in hun onderzoek en projecten. We hopen echter ook binnen individuele onderwijsinstellingen meer monitoring te zien. Wellicht is dit een onderwerp waar ook hulp van studenten en andere stakeholders ingeroepen kan worden. Dit jaar is namelijk gebleken dat zij erg betrokken zijn bij duurzaamheid in onderzoek en dat studenten vaak zelf met onderzoeken komen over de stand van zaken op het gebied van duurzaamheid. We hopen dus dat de krachten van onderwijsinstellingen en studenten ook gebundeld kunnen worden voor actievere monitoring van beleid en strategie.

Conclusies en aanbevelingen

Bedrijfsvoering Conclusies en aanbevelingen

Over het algemeen is het wel duidelijk dat de klimaatdoelen van 2030 terugkomen in het beleid van de onderwijsinstellingen, maar er moet nog wel veel gebeuren om deze doelen te halen. Bij veel instellingen is de ambitie er en worden er doelen gesteld voor de verschillende onderwerpen binnen de bedrijfsvoering, maar blijft een strategie met concrete maatregelen uit op best veel thema's. De instellingen blijven dan hangen in een oriënterende en opbouwende fase, zoals bijvoorbeeld veel is gezien voor het thema reductie van emissies, terwijl ze ondertussen echt in de implementatie fase moeten zitten als ze de klimaatdoelen van 2030 willen halen. Op het gebied van energiereductie zijn strategieën al wel meer geïmplementeerd, maar voor reductie van watergebruik zijn dan weer bijna geen concrete strategieën te vinden. Dit komt ook terug bij het gebruik van groene energie, waar bijna alle instellingen aangeven over een aantal jaar volledig op groene energie te willen draaien, maar de plannen hiervoor vaag blijven en er gewoon echt te weinig stappen worden gemaakt om dat doel te bereiken. Wij willen dan ook de instelling oproepen om over te gaan op het opstellen van concrete acties en deze uit te voeren, in plaats van continu te blijven hangen in de oriënterende fase.

Daarnaast valt het binnen de onderdelen van de bedrijfsvoering op dat er veel ingegaan wordt op de standaard onderwerpen en er relatief weinig nadruk ligt op innovatie. Zo gaat het binnen het afvalbeleid vaak nog over afvalscheiding en wordt preventie minder behandeld, en gaat het binnen sociale duurzaamheid vooral over internationalisering, diversiteit onder medewerkers en het meer aannemen van vrouwen, terwijl andere belangrijke thema's zoals racisme, discriminatie en gelijke behandeling van de LHBTIQA+-gemeenschap vaak minder aandacht krijgen binnen het beleid. Binnen de kantines van de onderwijsinstellingen valt het wel op dat er meer creatieve en innovatieve ideeën zijn en het valt op dat bij deze ideeën vaak meerdere stakeholders bij elkaar zijn gebracht om zo samen tot een duurzaam idee te komen. Wij adviseren dan ook alle onderwijsinstellingen om studenten en andere stakeholders te betrekken bij bedrijfsvoering vraagstukken. Naast dat dit veel toegevoegde waarde heeft voor de bedrijfsvoering, is het ook een interessante en motiverende opdracht om bijvoorbeeld binnen een vak aan de slag te gaan met zulke vraagstukken voor de eigen onderwijsinstelling. Ook binnen andere thema's voor bedrijfsvoering zijn door een

deel van de onderwijsinstellingen studenten betrokken, wat in veel gevallen tot vernieuwende en inspirerende ideeën heeft geleid.

Ten slotte is het opvallend dat binnen een aantal thema's van de bedrijfsvoering naar voren is gekomen dat er veel verouderde documenten online stonden, waardoor de plannen voor de toekomst niet altijd duidelijk waren. Wij willen de onderwijsinstellingen dan ook graag oproepen om deze plannen ten alle tijden online inzichtelijk te hebben, zodat de plannen van de onderwijsinstelling altijd duidelijk zijn voor betrokkenen en derden. Een ander advies wat we willen geven is het labelen van SDGs aan maatregelen binnen de bedrijfsvoering. Zo kan duidelijk te impact van een maatregel op de SDGs beschreven worden, waardoor ook gemonitord kan worden in hoeverre de strategie werkt.

Conclusies en aanbevelingen

Algemene Conclusies en aanbevelingen

Bij alle deelnemende hoger onderwijsinstellingen bestaat in ieder geval op een aantal onderwerpen de ambitie om duurzamer te worden. We zijn heel blij om te zien dat steeds meer onderwijsinstellingen aangeven een duurzaamheidscoördinator te hebben, die zich specifiek richt op een duurzamere onderwijsinstelling, en merken dat duurzaamheid voor veel hoger onderwijsinstellingen een erg groot thema is geworden in hun beleid. Veel instellingen hebben dan ook actief en erg transparant deelgenomen aan de SustainaBul en ofwel vooraf ofwel in de instellingsronde aanvullende informatie aangeleverd, zodat wij samen met onze rankers een zo volledig mogelijk beeld hebben van de stand van zaken. Wij zijn dan ook erg blij met een feedbackrate van 87,9%; 29 van de 33 instellingen zijn met een reactie gekomen. Dit getuigt voor ons van actieve deelname aan een duurzamere toekomst en aan ons initiatief, de SustainaBul, om daar zo snel mogelijk te komen.

Ook dit jaar kunnen we dus met trots concluderen dat het hoger onderwijs in Nederland grote stappen aan het zetten is richting duurzaam onderwijs. De ene onderwijsinstelling is hier echter verder in dan de ander en er is nog heel veel werk aan de winkel. Laten we elkaar daarin helpen, inspireren en onze expertise delen. We hopen dat dit benchmarkrapport iedereen eraan herinnert hoe ver we al zijn gekomen, maar ook hóéveel er nog duurzamer kan en moet. Wij willen nog harder gaan werken voor een duurzame toekomst. Doe je mee?

Bijlage I: Overzicht scores

Onderwijs (110 punten)	% weging	Punten	Factor	Totaal
1. Duurzaamheid in opleidingen	50%	11	*5	
2. Duurzaamheid in minoren	30%	11	*3	
3. Training en ondersteuning onderwijzend personeel	15%	11	*1,5	
4.SDG's in onderwijs	5%	11	*0,5	
				110
Onderzoek (110 punten)	% weging	Punten	Factor	
5. Duurzaamheid in onderzoek en projecten	90%	11	*9	
6. SDG in onderzoek	5%	11	*0,5	
7. Valorisatie	5%	11	*0,5	
				110
Bedrijfsvoering (110 punten)	% weging	Punten	Factor	
8. Reductie emissies	10%	11	*1	
9. Reductie energieverbruik	10%	11	*1	
10. Watervbruik	10%	11	*1	
11. Afvalbeheer	10%	11	*1	
12. Mobiliteit	10%	11	*1	
13. Groene energie	10%	11	*1	
14. Kantine	10%	11	*1	
15. PIANOO-inkoopwaarden	10%	11	*1	
16. Sociale duurzaamheid	15%	11	*1,5	
17. SDG's in bedrijfsvoering	5%	11	*0,5	
				110
Best practices (30 bonuspunten)		Punten	Factor	
18. Best practice 1		15	*1	15
19. Best practice 2		9	*1	9
20. Best practice 3		6	*1	6
				30

Bijlage II: Scorematrices

De vragen 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 15 en 16 zijn beoordeeld naar aanleiding van de volgende scorematrix.

Per categorie, zoals weergegeven in de linkerkolom, kunnen punten worden toegekend. Het aantal punten hangt af van het ambitie- en implementatieniveau binnen deze categorie. De weging verschilt per vraag en is te vinden in bijlage I.

Scorematrix I

	Minimaal	Gemiddeld	Vooruitstrevend	Aantal punten	Weging	Score per vraag
Dit is opgenomen in ons beleid	0	1	2			
Naar aanleiding van het beleid hebben we een strategie ontwikkeld voor de implementatie van het beleid en doelen vastgesteld in een langetermijnvisie.	0	1	2			
De strategie is geïmplementeerd en wordt gemonitord	1	2	4			
Studenten en andere stakeholders worden betrokken bij het proces	0	1	2			
Deze beleids- en visiedocumenten zijn transparant in te zien en online te vinden	0	1	1			
				Max 11 punten	Factor	= aantal punten x weging

Vragen 4, 6, 12, 13, 14 en 17 zijn beoordeeld naar aanleiding van een eenvoudiger model, waarbij er slechts 3 antwoordmogelijkheden zijn: minimaal, gemiddeld en vooruitstrevend.

Scorematrix II

	Minimaal	Gemiddeld	Vooruitstrevend	Weging	Score per vraag
Dit is opgenomen in ons beleid	0	5,5	11		
				Max 11 punten	0,5 = aantal punten x 0,5

Bijlage III: Deelnemende onderwijsinstellingen

Hogescholen

- Aeres Hogeschool
- Avans Hogeschool
- Breda University of Applied Sciences
- Christelijke Hogeschool Ede
- Fontys Hogescholen
- Haagse Hogeschool
- Hanzehogeschool Groningen
- HAS Hogeschool
- Hogeschool Inholland
- Hogeschool Leiden
- Hogeschool Rotterdam
- Hogeschool Utrecht
- Hogeschool van Amsterdam
- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
- Hogeschool Van Hall Larenstein
- Hogeschool Windesheim
- HZ University of Applied Sciences
- NHL Stenden Hogeschool
- Saxion Hogescholen
- Zuyd Hogeschool

Universiteiten

- Erasmus Universiteit Rotterdam
- Radboud Universiteit Nijmegen
- Rijksuniversiteit Groningen
- Technische Universiteit Delft
- Technische Universiteit Eindhoven
- Tilburg University
- Universiteit Leiden
- Universiteit Maastricht
- Universiteit Twente
- Universiteit Utrecht
- Universiteit van Amsterdam
- Vrije Universiteit Amsterdam
- Wageningen University & Research

